

**UZDJTU
O'ZBEKISTON DAVLAT
JAHON TILLARI
UNIVERSITETI**

**SHARQSHUNOSLIK
FAKULTETI XITOIY
TILLI NAZARIYASI VA
AMALIYOTI
KAFEDRASI**

SINXRON TARJIMADAN MUSTAQIL ISH

**Bajardi: Toshpulotov Istam 1903-guruh
Qabul qildi: Saidaliyeva Nigora**

SINXRON TARJIMA HAQIDA

Sinxron tarjima nima? Sinxron tarjima og‘zaki tarjimaning eng qiyin hamda muhim turlaridan bir hisoblanib, unda tarjimon ketma-ket tarjimadan farqli o‘laroq asliyat tilidagi notiq nutqini bir vaqtning o‘zida tarjima tiliga tarjima qila borishi tushuniladi.

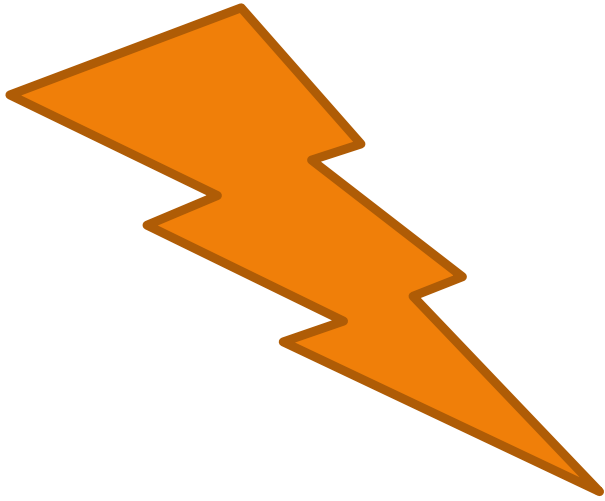
Sinxron tarzda tarjimani olib boruvchilar sinxron tarjimon yoxud sinxronist deyiladi.

Odatda, sinxron tarjima amaliyoti maxsus uskunalalar yordamida amalga oshiriladi.

Ba'zida individual tinglovchilar uchun pichirlash texnikasi qo'llaniladi. Sinxron tarjima imkoniyati zamonaviy tillarda taxminan 50% ni tashkil qiladi. Unda so'zlar hech qanday yangi ma'lumot bo'lmagan so'zlar ulushiga to'g'ri keladi, shu bilan birga ma'lumotning bir qismi tinglovchilar tomonidan to'la to'kis qabul qilinmay qoladi.

Sinxron tarjimada kutish strategiyasi xususiyatlari

Sinxron tarjimada tarjimon bir vaqtning o'zida bir necha strategiyalardan foydalanadi. Odatda qaror holatga bog'liq holda qabul qilinadi. Bu holatga albatta lingvistik va ekstralingvistik omillar ta'sir ko'rsatadi.

Kutish strategiyasi Stolling va Sossisonaj strategiyalari va bir paytda "kutish strategiyasi" bilan ko'rib chiqilishi zarur bo'lgan strategiyalarga yaqin hisoblanadi. Ba'zida, tarjimonning qaysi bir strategiyani tanlashda umuman kutilmagan omillar ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Kutish strategiyasi shundan iboratki, bildirilgan fikr, mulohaza ma'nosi mavjud kontekstdan umuman oydin bo'lmasa, unda sinxron tarjimon tekstning qolgan qismini, qaysiki ma'noni oydinlashtiruvchi qolgan qo'shimcha qismkomponentlarini ham kutib biroz pauza qiladi.

Agar ma'lumot qabul qilayotgan shaxsni biroz vaqtga tarjimasiz qoldirib, noqulay vaziyatga solib qo'ymasa, sinxron tarjimon bir necha sekundga pauza qilib turishi mumkin.

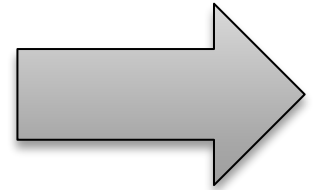
Bu strategiyadan foydalanishning eng munosib payti bu haqiqiy, original diskursiya paytidir. Axir, notiqning nutqida ikki gap orasida pauza mavjud bo'lsa, odatda o'sha bo'shliq ma'noni ifodalovchi to'liq gap yoki uning bir qismi bilan to'ldiriladi.

Mazmun ifodalovchi gapni aytgandan so'ng, tarjimon asliyat matnining kengroq mazmuniga ega bo'lish uchun pauza qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Auditoriya psixologik jihatdan bu pauza (bo'shliq)ni to'liq anglamaydi (sezmaydi). Chunki auditoriya diqqat e'tiborini avvalgi segment tarjimasi vaqtida qabul qilingan informatsiyani qayta ishlash (tahlil qilish) bilan band bo'ladi.

Xo'sh savol? Pauza qanchalik davomiy bo'lishi kerak? Ya'ni, sinxron tarjimada kutish strategiyasidan foydalanilganda pauzaning davomiyligi qancha bo'lishi kerak?

Bir tomondan u tarjimonning to'g'ri qaror
qabul qilishi va unda kengroq kontekst
bo'lishi uchun yetarli bo'lishi kerak.

Boshqa tomondan ma'lumotni qabul
qiluvchi (tinglovchi) qiynalmasligi uchun
yetarli darajada qisqa va lo'nda bo'lmog'i
darkor.

Sinxron tarjima jarayonida tarjimon "sinxron qaytarish" dan ko'ra ma'ruzachini yanada oldinga qo'yib yuboradi, shuningdek o'zining keyingi tekshiruvlarida shuni e'tirof etdiki, so'zlar va bo'g'inlar soni ortda qolishda ahamiyatli rolni o'ynamaydi, chunki asosiysi tarjimon tarjima variantini tanlashda nimaga tayanayotganligidir.

Ko'plab tekshiruvchilar tarjima tilida sinxron tarjimon samarali tarjimaga ega bo'lishi uchun nutqning optimal tezligini aniqlashga uringanlar. Ushbu masala o'zlarining tajriba tekshiruvlarida ko'plab qiziqarli natijalarga erishgan G.V. Chernov va A.F.Shiriyayev ishlarida ham tekshirilgan.

Pauza tarjimada tarjimon biron qiyin tushunchaning ma'nosini olishi uchun yetarli darajada uzoqroq va tinglovchini tarjima mavjud emasligidan noqulaylikka solmaslik uchun yetarlicha kattaroq bo'lishi kerak.

